

FIȘA DISCIPLINEI

Patrologie și istoria antică a bisericii universale

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	Facultatea de Teologie Reformată și Muzică
1.3. Departamentul	Facultatea de Teologie Reformată și Muzică
1.4. Domeniul de studii	Teologie Reformată
1.5. Ciclu de studii	Licență (BA)
1.6. Programul de studii / Calificarea	Teologie Reformată Didactica
1.7. Forma de învățământ	Zi

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Patrologie și istoria antică a bisericii universale				Codul disciplinei		TLM 1202			
2.2. Titularul activităților de curs			Dr. Gudor Kund Botond								
2.3. Titularul activităților de seminar			Dr. Gudor Kund Botond								
2.4. Anul de studiu		I.	2.5. Semestrul		1	2.6. Tipul de evaluare		V	2.7. Regimul disciplinei		obligatorie-bază

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					46
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					38
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					24
Tutoriat (consiliere profesională)					2
Examinări					2
Alte activități					
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				11 2	
3.8. Total ore pe semestru				154	
3.9. Numărul de credite				6	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu sunt
4.2. de competențe	Colectarea independentă a datelor istorice referitoare la creștinismul timpuriu și patrologie, analizarea și interpretarea acestora, capacitatea de înțelegere a textului și de realizare a unor sinteze, capacitatea de abordare obiectivă.

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Activitățile didactice se desfășoară cu ajutorul tablei interactive și al platformei Microsoft Teams, accentul fiind pus pe participarea activă a studenților la cursuri și seminare. Procesul de învățare presupune studiul individual a materialelor didactice puse la dispoziție, precum și pregătirea constantă pentru activitățile didactice.
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Activitățile de seminar se desfășoară cu sprijinul tablei interactive și al platformei Microsoft Teams, precum și prin utilizarea resurselor bibliotecii institutului. Se pune accent pe participarea activă a

	studenților la seminarii, pe studierea materialelor de seminar puse la dispoziție, precum și pe elaborarea și prezentarea lucrărilor de seminar
--	---

6.1. Competențele specifice acumulate¹

Competențe profesionale/esențiale	• Aplică cunoștințe referitoare la comportamentul uman • Promovează activități religioase • Consolidează comportamentele pozitive • Interpretează texte religioase
Competențe transversale	• Aplică principiile eticii cercetării și ale integrității științifice în desfășurarea activităților de cercetare • Manifestă atenție activă • Dă dovadă de interes

6.2. Rezultatele învățării

Cunoștințe	• Studentul cunoaște și descrie într-un mod sistematic și rațional evenimentele creștinismului primar și informațiile privitoare la părinții bisericii • Studentul cunoaște circumstanțele formării bisericii creștine primare, precum și contextul teologico-istoric al secolelor al 1-10 privind răspândirea creștinismului • Este capabil să prezinte evoluția istorică a conceptelor religioase și teologice și să le interpreteze într-o manieră critică și argumentativă • Este capabil să evidențieze interconexiunile proceselor din istoria Bisericii
Aptitudini	• Studentul este capabil să lucreze în mod analitic cu teorii și concepte teologice, cunoaște și utilizează metodele fundamentale ale cercetării în istoria Bisericii • Studentul este familiarizat cu sursele relevante și cu bibliografia de specialitate • Studentul este deschis dialogului în privința problemelor teologice și de istorie a Bisericii controversate • Studentul manifestă toleranță religioasă și urmărește identificarea fundamentelor creștine comune în contexte confesionale diferite
Responsabilități și autonomie	• Studentul gândește critic și respectă teoriile cercetării în istoria Bisericii, învățăturile ecleziale și normele normative • Evită erorile de ordin istoric-ecclesial și dogmatic • Este capabil să recepteze și să integreze noi abordări în cadrul cercetării în istoria Bisericii

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Scopul disciplinei este de a oferi studenților o imagine de ansamblu asupra principalelor procese ale istoriei Bisericii universale din Antichitate, precum și asupra operei și moștenirii teologice a Părinților Bisericii, care constituie straturile fundamentale ale gândirii creștine. Cursul acordă o atenție deosebită integrării istorice, sociale și culturale a comunităților creștine timpurii, precum și modului de autoînțelegere a Bisericii din primele secole. Obiectivele generale ale formării sunt următoarele: • dezvoltarea capacității studentului de a analiza și discuta diverse perspective teologice și istorice, recunoscând cadrele lor interpretative diferite; • capacitatea de a sintetiza, sistematiza și evalua critic cunoștințele dobândite, corelând gândirea istoriei Bisericii cu problemele actuale ale vieții ecleziale și ale societății; • dezvoltarea competenței de interpretare și analiză a textelor cu caracter religios, ținând seama de particularitățile lor istorice, retorice și teologice; • stimularea gândirii autonome și a competențelor de interpretare a textului, precum și dezvoltarea abilităților de comunicare și socializare prin participarea la activități de grup; • capacitatea de a aplica cunoștințe legate de cercetarea comportamentului uman și a experienței religioase în interpretarea textelor și evenimentelor bisericești din Antichitate.
7.2 Obiectivele specifice	Obiectivul specific al disciplinei este ca studenții să dobândească cunoștințe aprofundate despre figurile, documentele și instituțiile fundamentale ale istoriei și gândirii Bisericii creștine timpurii, cu un accent deosebit asupra mesajului teologic, filosofic și social al literaturii patristice. Disciplina își propune să dezvolte capacitatea studenților de a interpreta și de a lectura contextual textele patristice, identificând tiparele de gândire care au determinat autoînțelegerea Bisericii, formarea doctrinelor sale și rolul său social în Antichitate. Cursul oferă, de asemenea, posibilitatea dezvoltării gândirii istorico-analitice, a competențelor de interpretare comparativă a textelor, precum și a unei relații critice, dar informate, față de tradiția religioasă, pregătind astfel studenții pentru continuarea studiilor în domeniul teologic, pastoral sau al științelor religiilor. Totodată, disciplina sprijină capacitatea de a identifica și înțelege factorii istorici, economici, teologici, sociali și de politică bisericească, și încurajează formularea clară și argumentată a diferențelor teologice și doctrinare.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Răspândirea creștinismului și formarea Bisericii creștine timpurii	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Jos Colijn: 8–16. Henry Chadwick: 1999. 7–29. Szántó Konrád: 96-112.
2. 2. Erezii în Biserica primară	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Jos Colijn: 28–34. Henry Chadwick: 29–37. Wurga Lajos: 127-152.,
3. Părinții Bisericii ai perioadei paleocreștine.	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Jos Colijn: 14–39. Henry Chadwick: 68–76. 30-35
4. Părinții Bisericii Tertullian și Origen	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Szántó Konrád: 104–113. Henry Chadwick: 83–103. Vezérfonal: 5-30.

5. Împăratul Constantin cel Mare și urmașii săi	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Henry Chadwick: 110–121. Szántó Konrád: 132–140
6. Primele trei concilii ecumenice	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Jos Colijn: 47–58. Adriányi Gábor: 106–111. Warga Lajos: 206–241.
7. Conflicte, tulburări religioase și sociale în secolele IV–V	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Szántó Konrád: 162–190. Henry Chadwick: 149–162, 172–179
8. Viața și importanța lui Augustin.	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Szántó Konrád: 191–197. Jos Colijn: 63–67. Söveges Dávid: 60–67.
9. Apariția monahismului	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Marton József: 203–214. Szántó Konrád: 228–234. James North: 93–106. Henry Chadwick: 163–171. Söveges Dávid: 32–44.
10. Formarea structurii și a conducerii Bisericii apusene	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Marton József: 194–203. Szántó Konrád: 198–227. James North: 43–60. Henry Chadwick: 222–230.
11. Răspândirea creștinismului în rândul diferitelor popoare: francii, irlandezii, triburi germanice	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Szántó Konrád: 235–278. Marton József: 235–253. James North: 143–157. Henry Chadwick: 231–240.
12. Situația Bisericii de Răsărit înainte de schismă	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Szántó Konrád: 279–300. James North: 177–187
13. Marea Schismă din 1054	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Marton József: 294–301. Szántó Konrád: 294–300.
14. Reforma de la Cluny și activitatea papilor reformatori de dinainte de Grigore	Curs (prelegere), abordare de istorie bisericească.	Szántó Konrád: 354–363. Marton József: 314–324.

Bibliografie curs:

1. Henry Chadwick: A korai egyház. Budapest, 1999. (RT K)
2. Warga Lajos: A keresztyén egyház történelme. I. Sáropatak, 1908. (PTI K)
3. Jos Colijn: Egyetemes egyháztörténet. Sáropatak, 1997. (PTI K)
4. Szántó Konrád: A katolikus egyház története. I. Bp. 1984. (KAT K)
5. Marton József: Katolikus egyháztörténet. Kolozsvár, 2002. (RTK)
6. James North: Az Egyház történet. Pünkösdtől napjainkig, TCM. 2001. (PTI)
7. Tony Lane: A keresztyén gondolkodás rövid története. Budapest, 2001. (PTI K)
8. Söveges Dávid: Fejezetek a lelkiség történetéből. Pannonhalma, 1993. (KAT K)

9. Török József: Egyetemes egyháztörténelem, Szent István Társulat, Budapest. 1999. (PTI K) 10. Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához. A kezdetektől a reformációig. Szerk. Dienes Dénes és Misák Mariann. Sárospatak, 2007.		
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Răspândirea creștinismului în Africa de Nord și Europa, structura organizatorică a primelor comunități	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Jos Colijn: 8–16. Henry Chadwick: 7–29
2. Influența gnosticismului asupra creștinismului	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Jos Colijn: 28–34. Henry Chadwick: 29–37. Marton József: 84–92. Szántó Konrád: 96–104.
3. Operele Părinților Bisericii Iustin și Irineu	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Jos Colijn: 14–39. Henry Chadwick: 68–76. Vanyó László:
4. Operele Părintelui Bisericii Origen	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Szántó Konrád: 104–113. Henry Chadwick: 83–103. Tony Lane: 18–26
5. Procesul transformării creștinismului în religie de stat	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Henry Chadwick: 110–121. Szántó Konrád: 132–140. Marton József: 125–132. Török József: 53–63.
6. Arianismul și controversa teologică generată de acesta	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Jos Colijn: 47–58. Wurga Lajos: 206–214. Tony Lane: 29–32
7. Analiza crezurilor formulate în cadrul conciliilor ecumenice	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Szántó Konrád: 184–190. Jos Colijn: 47–58. Tony Lane: 29–32, 38–40, 56–58..
8. Scrierile lui Augustin	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Szántó Konrád: 191–197. Jos Colijn: 63–67. Szent Ágoston vallomásai I-II.
9. Compararea regulilor monahale și Părinții Cappadocieni	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Marton József: 203–214. Szántó Konrád: 228–235. Johanna Lanczkowski: James North: 93–106.
10. Formarea și consolidarea papalității	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Marton József: 203–214. Szántó Konrád: 228–235. Johanna Lanczkowski: James North: 93–106.
11. Răspândirea creștinismului în rândul germanilor	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Szántó Konrád: 235–247. Marton József: 235–253. James North: 107–128.
12. Biserica de Răsărit în perioada iconoclasmului	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Szántó Konrád: 294–300. Wurga Lajos: 199–204.

		Timkó Imre: A keleti kereszténység..
13. Consecințele separării Bisericii de rit grecesc și latin	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Marton József: 294–301. Szántó Konrád: 300–307. Warga Lajos: 400–412..
14. Situația Bisericii latine la cumpăna mileniului	Prezentări ale studenților, dezbateră întrebărilor	Szántó Konrád: 322–363. Marton József: 314–324. Jos Colijn: 87–92.

Bibliografie seminar:

1. R.W. Southern: A nyugati társadalom és az egyház a középkorban. Budapest, 1987. (KAT K)
2. Johanna Lanczkowski: Szerzetesség kislexikona. Bp. 2000. (KAT K)
3. Domanovsky Sándor: Gazdaság és társadalom a középkorban. Gondolat, 1979. (KAT K)
4. Péter Miklós: A keresztyén egyház története. Kolozsvár, 2000. (RT K)
5. Johan Huizinga: A középkor alkonya. Budapest, 1979. ((PTI K)
6. Gecse Gusztáv: Vallástörténet. Budapest, 1980. (KAT K)
7. Duby Georges: A katedrálisok kora. Budapest. 1984. (BBTE EK)
8. August Franzen: Kisegyháztörténet. Szeged, 1998. (PTI K)
9. Timkó Imre: A keleti kereszténység, keleti egyház. Bp. 1979. (KAT K)
10. J.N.D. Kelly – *Early Christian Doctrines*, HarperOne / A&C Black (több kiadás), eredetileg: 1958
 - Capitole relevante:
 - Chapter 2 – The Pre-Nicene Theology, pp. 66–123
 - Chapter 4 – The Trinitarian Controversy, pp. 230–275
 - Chapter 6 – Christology and the Person of Christ, pp. 297–340
11. Henry Chadwick – *The Early Church* (The Penguin History of the Church, Vol. 1). Penguin Books, legutóbbi kiadás: 1993
 - Capitole relevante:
 - Chapter 3 – Gnosticism and the Rule of Faith, pp. 37–54
 - Chapter 6 – The Conversion of the Empire, pp. 119–146
 - Chapter 8 – East and West, pp. 177–208
12. Frances M. Young – *From Nicaea to Chalcedon: A Guide to the Literature and Its Background*, Kiadó: SCM Press / Fortress Press, 2nd edition: 2010
 - Capitole relevante:
 - Chapter 2 – Eusebius and the Arian Controversy, pp. 34–65
 - Chapter 4 – Athanasius and the Victory of Nicene Orthodoxy, pp. 98–135
 - Chapter 7 – The Council of Chalcedon and its Aftermath, pp. 215–265
13. Origenes: Kommentár az énekek énekéhez. Atlantisz, 1993.

14. Ottlyk Ernő: Az egyház története. Bp. 1979. (PTI K)

15. Szász Alpár Zoltán [Hogyan írunk tudományos dolgozatot? ... - BBTE](http://www.bbte-politologia.ro/util/file.php?f=Li4vdXBsb2Fkc..) <http://www.bbte-politologia.ro/util/file.php?f=Li4vdXBsb2Fkc..>

16. Juhász István: Jézus Krisztus egyháza. Az egyháztörténet vázlata. Kiadja a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár 2015.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conectarea la așteptările comunităților epistemice

Comunitățile epistemice sunt formate din specialiști științifici, eclesiastici și academici care împărtășesc un cadru epistemologic comun și contribuie la dezvoltarea domeniului conform unor așteptări normative. Disciplina:

- pune accent pe sursele primare (texte patristice) și pe interpretarea lor hermeneutică, asigurând astfel formarea competențelor de analiză textuală cu exigență științifică;
- favorizează un mod de gândire ancorat în contextul istoric și social, fundamental pentru disciplinele istorico-teologice;
- susține perspectiva multidisciplinară (religie, filosofie, sociologie), care corespunde așteptărilor comunităților epistemice contemporane.

Disciplina se aliniază cerințelor asociațiilor profesionale

- (Printre exemple se numără: Societatea Patristică Română, European Academy of Religion, Societas Oecumenica etc.) disciplina dezvoltă bazele teoretice și metodologice care constituie competențe așteptate pentru membrii asociațiilor de patristică, istorie bisericească sau științe ale religiilor;
- sprijină analiza critică a surselor și analiza comparativă, indispensabile participării la conferințe internaționale, mediul publicațiilor și dezbateri academice;
- facilitează pregătirea studenților pentru rolul de viitoare resurse academice, implicarea în colegii de excelență, activități de cercetare studentască (TDK, OTDK).

Disciplina este în concordanță cu așteptările angajatorilor reprezentativi ai domeniului

- (precum: biserici și instituții confesionale, institute teologice, instituții educaționale, muzee, arhive, centre de cercetare religioasă, instituții de protecție a patrimoniului cultural)

Disciplina:

- formează studenți capabili de gândire critică și utilizare competentă a surselor, apti pentru activități didactice, de cercetare, pastorale sau muzeologice;
- dezvoltă capacitatea de exprimare publică, dialog și conducere a dezbaterilor specializate, competență esențială pentru implicarea comunitară
- oferă cunoștințe cuprinzătoare despre perioada timpurie a creștinismului, necesare în domenii precum cateheza, managementul cultural, turismul de patrimoniu și transmiterea cunoștințelor de istorie bisericească.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Cunoașterea conceptelor fundamentale ale istoriei creștinismului timpuriu. Prezentarea, interpretarea și evaluarea, într-o manieră profesionistă și reflexivă, a activității personalităților marcante ale istoriei bisericii primare precum și participarea activă la cursuri.	Oral	75%
10.5 Seminar/laborator	Prezentarea activității personalităților marcante ale patrologiei și istoriei	Evaluare continuă pe parcursul semestrului, bazată pe participarea	25%

	antice a bisericii universale , prin evidențierea rolului lor în istoria creștinismului timpuriu, precum și participarea activă la seminarii.	activă la cursuri și seminarii, precum și evaluarea lucrării de casă (referat/proiect scris).	
--	---	---	--

10.6 Standard minim de performanță

Evaluarea presupune verificarea nivelului de familiarizare cu activitatea marilor personalități ale istoriei patrologiei și istoriei antice a bisericii universale (cunoașterea ideilor principale și a evenimentelor semnificative), precum și cunoașterea și aplicarea corectă a conceptelor fundamentale ale istoriei Bisericii, primare prin examen scris sau oral. Termenul-limită pentru predarea lucrărilor de seminar este data de 15 decembrie. Prezentarea lucrării are o durată de 15–20 de minute (format PowerPoint), iar lucrarea scrisă trebuie să aibă un volum de 8–15 pagini, redactată cu font Times New Roman, mărimea 12, spațiere la 1,5 rânduri, în format Word. Lucrarea se transmite cadrului didactic prin e-mail, în format Word. Seminarul susținut în cadrul ultimei ore trebuie predat înainte de începerea sesiunii de examene.

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă							
								
								

Data completării:
24.09.2025

Semnătura titularului de curs

Dr. Gudor Kund Botond

Semnătura titularului de seminar

Dr. Gudor Kund Botond.

Data avizării în departament:
24.09.2025

Semnătura directorului de departament

.....

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".